

Ανδρομάχη Σολάκη¹

Ιφιγένεια Βαμβακίδου²

Μετονομασίες οικισμών στην περιοχή της Φλώρινας στις αρχές του 20^{ού} αιώνα: ιστορικές αναγνώσεις

Περίληψη

Στην «αρχαιολογία της γνώσης» ο Foucault, επιχείρησε μια στρωματογραφική προσέγγιση του ιστορικού νοήματος και ανέδειξε την ιστορικότητα, την αναδρομικότητα, την επιλεκτικότητα και τη σχετικότητα των εννοιολογικών κατασκευών, των κοσμοθεωρήσεων και των περιγραφικών αποφάνσεων αίροντας την ψευδεπίγραφη αναφορικότητα (Foucault, 1987 στο Κόκκινος, 2003:240-241). Στο πεδίο αυτό η ιστορική μνήμη και η χρήση της γλώσσας αποδίδουν εμπειρίες και βιώματα απλών ανθρώπων, την καθημερινότητα και την συνάρτησή τους με την ιστορία: έτσι η μνήμη μέσω ανάκτησης της βιωμένης εμπειρίας μετασχηματίζεται σε νέα μορφή συνείδησης (Λιάκος, 2011: 360 -367). Για τους παραπάνω λόγους επιλέχθηκε πέρα από την παραδοσιακή, αρχειακή, ιστορική έρευνα, η προφορική ιστορία και η συλλογή συνεντεύξεων. Η ευρύτερη ιστορική έρευνα που εκπονήσαμε αφορά στη διαδικασία μετονομασίας των τοπωνυμίων στην ευρύτερη περιοχή της Φλώρινας κυρίως την περίοδο 1926-1928: για την επίτευξη της μετονομασίας στρατεύτηκε ο κρατικός μηχανισμός, από την κορυφή της διοικητικής ιεραρχίας μέχρι τον απλό χωροφύλακα ή το δάσκαλο. Αντίθετα απ' ό,τι ισχυρίζεται η κυρίαρχη ιστοριογραφία, η περίοδος της μεταξικής δικτατορίας δεν αποτέλεσε τη μοναδική εποχή δίωξης του «τρισκατάρατου ξενικού ιδιώματος», αλλά την κορύφωση μιας πολιτικής που κράτησε δεκαετίες (Κωστόπουλος, 2008).

Βασική αρχειακή πηγή για την καταγραφή των τοπωνυμίων, αλλά και για τις αποφάσεις των μετονομασιών, αποτέλεσε το έγγραφο του Υπουργείου των Εσωτερικών και

¹ Υποψήφια διδάκτωρ στο Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας

² Αναπληρώτρια Καθηγήτρια στο Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας

της Τοπικής Αυτοδιοίκησης «Στοιχεία Συστάσεως και Εξελίξεως των Δήμων και Κοινοτήτων», Αθήνα: 1961. Τα παραπάνω στοιχεία διασταυρώθηκαν με τον δεύτερο τόμο της μελέτης «Γεωγραφική και Διοικητική Εξέλιξις της Ελλάδος, 1821 - 1971» του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικών Ερευνών, με κατάσταση της Νομαρχίας Φλωρίνης που δημοσιεύθηκε στην εφημερίδα «Έλεγχος» στις 5/4/1929, αλλά και από την ηλεκτρονική βάση δεδομένων του Ινστιτούτου Νεοελληνικών Σπουδών του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών, «Μετονομασίες των οικισμών της Ελλάδας».

Σκοπός της μελέτης είναι η επικαιροποίηση του ιστορικού ζητήματος της μετονομασίας μέσω της προφορικής ιστορίας με επιτόπια έρευνα. **Μέθοδοι:** χρησιμοποιήθηκαν ανοικτές συνεντεύξεις/ προφορικές μαρτυρίες από μεγαλύτερες ηλικιακές ομάδες κατοίκων της περιοχής για την συλλογή του υλικού και διαγλωσσική-σημειωτική ανάλυση, που εφαρμόζουμε στα τοπωνύμια.

Λέξεις-κλειδιά: ιστορική έρευνα, διαγλωσσική ανάλυση, τοπωνύμια, μετονομασίες

Abstract

Renaming of settlements in the region of Florina in the early 20th century: historic readings

In his book *The Archeology of Knowledge*, M. Foucault, ran a stratographic approach the historical meaning and highlighted the historicity, recursivity, the specificity and relevance of conceptual construction, worldviews and descriptive rule while removing the spurious referentiality (Foucault, 1987 at Kokkinos, 2003:240-241). In this field, historic memory and the use of language, attach experiences of ordinary people, everyday functions and their story; so memory through retrieval of lived experience is transformed into a new form of consciousness (Liakos, 2011: 360 -367). For these reasons -over traditional, archival, historical research, we chose oral history interviewing and data collecting. The wider historical research we conducted, concerns in the process of toponym renaming in the region of Florina, mainly in the period 1926-1928. To achieve the renaming, the state apparatus was recruited from the top of the administrative hierarchy to the simple policeman or teacher. Contrary to what is claimed by the dominant historiography, the period of Metaxas dictatorship was not the only time of persecution of the "cursed invasive idiom", but the culmination of a policy that lasted decades (Kostopoulos, 2008).

Basic archival source for the recording of toponyms, but also for the decisions of denominations was the letter of the Ministry of Internal Affairs and Local Government "Elements of formation and evolution of Municipalities and Communities", Athens: 1961. The above data were cross-checked with the second volume of the study "Geographical and Administrative Evolution of Greece, 1821 - 1971" of the National Centre for Social Research, with state of the Prefecture of Florina which was published in the newspaper "Elenhos" on 05.04.1929, but also from the electronic database of the Institute of Modern Greek Studies of the Hellenic Research Foundation, "Name Changes of settlements in Greece".

The purpose of this study is to update the historical question of renaming through oral history and field research. Methods: Open interviews / oral evidence from older age groups of local residents for the collection of material and interlingual-semiotic analysis, being applied in toponym names.

Keywords: historical research, interlingual analysis, toponyms, renaming

Εισαγωγικά

Μια ιστορική μελέτη για τα τοπωνύμια περιλαμβάνει την μελέτη του χώρου, του οικιστικού δικτύου, του φυσικού και κοινωνικού περιβάλλοντος: κάθε φυσικό περιβάλλον είναι συνδεδεμένο με έναν συγκεκριμένο τρόπο ζωής, μέσω της δράσης των ατόμων πάνω σε αυτό και αντίστροφα (Λαγόπουλος, 2012: 4 στο συλλ. *Ιστορική Γεωγραφία της Ελλάδας και της Μεσογείου*). Η *Ανθρώπινη Γεωγραφία και η Ιστορική Γεωγραφία* είναι συγγενείς επιστημονικές περιοχές, που συνδέονται δομικά με την πανάρχαια επιστήμη της Γεωγραφίας (Δημητριάδης & Δρακούλης, 2012 στο συλλ. *Ιστορική Γεωγραφία της Ελλάδας και της Μεσογείου*). Η μελέτη του οικιστικού δικτύου εντάσσεται στο γνωστικό αντικείμενο της ανθρωπογεωγραφίας, η οποία αποτελεί τμήμα της γενικότερης επιστήμης της γεωγραφίας. Ως ιδιαίτερος κλάδος της ανθρωπογεωγραφίας, η πολιτισμική γεωγραφία ερευνά ποικίλα ζητήματα, όπως ο εποικισμός, η συγκέντρωση στοιχείων για τις θέσεις, τις ονομασίες, για τα κοινωνικά και οικονομικά στοιχεία που αφορούν στην ιστορική εξέλιξη (Τσότσος, 2012: 38-39). Η ιστορική σχολή των Annales, συνδύασε την μελέτη της Ιστορίας με την Γεωγραφία, με σκοπό την ανάδειξη δομών και παραγόντων που καθορίζουν την ιστορία. Στην ιστορική έρευνα, τα γεωγραφικά-τοπογραφικά-πολιτισμικά «ίχνη» του παρελθόντος συγκροτούν εκφάνσεις της ανθρώπινης δράσης (Τσότσος, 2012:41). Έτσι το παρελθόν διαμορφώνεται από πλήθος παραμέτρων και η ιστορική έρευνα διευρύνεται σε αναλύσεις (Braudel, 1986:83).

Σύμφωνα με την μαρξιστική ανάλυση, ο χώρος παραμένει υλικός, ιστορικός και κοινωνικός (Λαγόπουλος, ό.π:15). Ο χώρος, ο τόπος, η διάκριση των δύο σε εξωτερικό και εσωτερικό, τα επιμέρους χαρακτηριστικά τους προαπαιτούν μια ολιστική, κοινωνική θεώρηση με κύριο άξονα την ανθρωπογεωγραφία στις κατευθύνσεις της *υλικής ιστορικής ανθρωπογεωγραφίας* και *σημειωτικής ιστορικής ανθρωπογεωγραφίας* (Λαγόπουλος, ό.π: 20-21).

Το *τοπωνύμιο* πέραν του χαρτογραφικού προσδιορισμού, αποτελεί προϊόν γλωσσικής πράξης και εντάσσεται σ' ένα ιδεολογικό πεδίο ώστε σεσημασμένο να λειτουργεί πλέον στην καθημερινή ζωή. Όπως σημειώνει και ο Κόκκινος (2003:251) «...δεν υπάρχουν ουδέτερες ιστορικές έννοιες, λόγω του γεγονότος ότι πρόκειται για ιστορικά προσδιορισμένες διανοητικές κατασκευές με συγκεκριμένο χωροχρονικό πλαίσιο ανάδυσης και εγγενές ιδεολογικό φορτίο, οι οποίες προκύπτουν από τον ατέρμονα διάλογο παρόντος – παρελθόντος και έρχονται να εκφράσουν νέα ιστορικά μορφώματα». Κατανοούμε έτσι ότι μέρος της προφορικής παράδοσης είναι και τα τοπωνύμια, τα οποία προσφέρουν πληροφορίες για τον ιστορία του οικισμού και της περιοχής (Τσότσος, 2012: 52).

Μεθοδολογικά, για την συλλογή και διασταύρωση του υλικού επιλέχθηκε η συνέντευξη, με άτομα άνω των 60 ετών και με καταγωγή από την περιοχή. Η προφορική ιστορία «*στρέφει το φακό της έρευνας από την κεντρική σκηνή στην οποία διαδραματίζονται τα γεγονότα, στο χώρο δράσης των κοινωνικών ομάδων, φωτίζοντας τις αφανείς πλειοψηφίες που αποτελούν την κινητήρια δύναμη του ιστορικού γίνεσθαι*» (Μπουντζουβή, 1999:23).

Ιστορικό Συγκείμενο – Μετονομασίες

Μετά την αποχώρηση των ελληνικών στρατευμάτων από την Μ. Ασία, στην Ελλάδα μετεκινήθησαν 1.500.000 πρόσφυγες. Η περίοδος αυτή σηματοδοτείται από αναταραχές που εκδηλώνονται σε μια σειρά στρατιωτικών κινημάτων: *οι πολιτικοί υποκινούν στασιαστές στρατιωτικούς και οι στρατιωτικοί πολιτικολογούν* (Βακαλόπουλος, 2005). Σ' αυτό το πολιτικό τοπίο, όπου η μικρασιατική καταστροφή έφερε πολλές αλλαγές ολοκληρώθηκαν οι περισσότερες μετονομασίες οικισμών (1926-1928). Την τριετία 1926 – 1928 ολοκληρώθηκαν 2.479 μετονομασίες του συνόλου της ελληνικής επικράτειας με επίκεντρο την Μακεδονία. Στον Νομό Φλώρινας καταγράφησαν 94 μετονομασίες, ενώ ενδεικτικά σημειώνουμε ότι στον Νομό Θεσσαλονίκης έγιναν 118. Μέχρι το 1940 στη Μακεδονία, 84 οικισμοί μετονομάστηκαν περισσότερο από μία φορά (Κυραμαργιού, 2003:15). Ωστόσο παρά τις αυστηρές κυρώσεις που προβλέπονταν οι κάτοικοι υποστηρίζουν την πολιτισμική και εθνοτική ετερότητά τους: έτσι διαπιστώνεται να κυριαρχεί η προφορικότητα και η καθημερινή χρήση μικτών γλωσσικών σχημάτων στους συνοριακούς τόπους.

Στην Μακεδονία, από τη δεκαετία του 1910, σημειώθηκαν σημαντικές πληθυσμιακές ανακατατάξεις που μετέβαλαν σε μεγάλο βαθμό την εθνολογική σύσταση του πληθυσμού της (Συνθήκη Νεϊγύ 1919, αργότερα εγκατάσταση προσφύγων 1922, Συνθήκη Λωζάννης 1923). Παρά τις πληθυσμιακές ανακατατάξεις, σύμφωνα με στατιστικά στοιχεία, το 62% του συνολικού πληθυσμού της χώρας, αποτελείται από Σλαβόφωνους. Εκ των οποίων οι 45.517 διέμεναν στην Φλώρινα, αποτελώντας το 77% του συνολικού πληθυσμού του νομού. Ενώ κατά την εγκατάσταση των Προσφύγων, στη Φλώρινα εγκαθίσταται, συνολικά μόνο 7.662 Πρόσφυγες στα ορεινά του νομού. Παρατηρούμε ότι μια περίοδος από 1920 και ουσιαστικά ως το 1941, όπου η ταραγμένη βαλκανική διπλωματία, οι πολιτικές ανακατατάξεις και οι δημογραφικές μεταβολές, συμπίπτουν με την δημιουργία εθνοτικών κατηγοριών στην Μακεδονία (Μιχαηλίδης, 1997: 125). Όπως υποστηρίζεται από ερευνητές, μια ανθρωπολογική προσέγγιση των ιστορικών μαρτυριών αποκαλύπτει ότι οι εθνοτικές διαφορές δεν ήταν μέρος της καθημερινής κοινωνικής ζωής, παρά τις προστριβές που είχαν εμφανισθεί από τα τέλη του 19^{ου} και τις αρχές του 20^{ου} αιώνα (Γούναρης, 1997:16 - 18). Το ζήτημα των μετονομασιών εντάθηκε κυρίως μετά τη δεκαετία του 1910, αλλά από το 1819 ο Αθανάσιος Σταγειρίτης διαπιστώνει ότι μετά τη Ρωμαϊκή εποχή, μεταβλήθηκε όχι μόνο η δημογραφική σύσταση της νότιας Βαλκανικής χερσονήσου, αλλά και «το σχήμα της Γεωγραφίας της» (Σταγειρίτης, 1819). Από την περίοδο της οθωνικής διακυβέρνησης, άρχισε συνολικά να συντελείται η διαδικασία των μετονομασιών και σημαίνει την εθνική σύσταση και συγκρότηση του κράτους, αλλά κυρίως την ανάγκη διαμόρφωσης μιας εθνικής κουλτούρας και γραμματείας. Η θέση αυτή προκύπτει από την στροφή της οθωνικής διοίκησης στην γεωγραφία του Στράβωνα ως έναν δίαυλο διατήρησης της ελληνικότητας στον αντίποδα του Φαλμεράγιερ. Ωστόσο την περίοδο 1926- 1928 έγιναν 2.497 μετονομασίες έναντι 34 της περιόδου 1863 – 1908. Με βασιλικό διάταγμα που δημοσιεύθηκε στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως στο 1909, «περί συστάσεως Επιτροπείας προς μελέτην των τοπωνυμίων της Ελλάδος και εξακρίβωσιν του ιστορικού λόγου αυτών» (Εφημερίς της Κυβερνήσεως φ.125), αποφασίστηκε η ευρύτερη και συστηματική διαδικασία μετονομασιών. Τον συντονισμό και την οργάνωση του εγχειρήματος ανέλαβε μια ειδική επιτροπή, «Επιτροπεία προς μελέτην των τοπωνυμίων της Ελλάδος» Διαβάζουμε σχετικά: «Όθεν σκόπιμον εκρίθη η σύστασις «Επιτροπείας των τοπωνυμίων της Ελλάδος» ήτις αποτελούμενη εξ ανδρών ασχολουμένων περί την ελληνική γεωγραφίαν, αρχαιολογίαν, ιστορίαν και γλώσσαν η εμπείρων της διοικητικής οργανώσεως του Κράτους (Πολίτης, 1920:6). Βασική αποστολή της ήταν η γνωμοδότηση για την μετονομασία των οικισμών και το έργο της να εγκρίνει ή να επανεξετάζει τις σχετικές προτάσεις των τοπικών παραγόντων: «...αποφαίνεται, ότι αι αποφάσεις των διαφόρων κοινοτήτων, του μάλλον

προσήκοντος *αυταίς* *ιστορικάς* *και* *γεωγραφικάς* *θα* *είναι* *σύμφωνοι* *προς* *τα* *πορίσματα* *των* *γνωμοδοτήσεων* *της* *επιτροπείας*». Ως βασικό κριτήριο της επιλογής ορίστηκε η αναγωγή στο ιστορικό, αρχαιοελληνικό παρελθόν του οικισμού. Φαίνεται έτσι πως μαζί με την αλλαγή των «βάρβαρων» ονομάτων θα υποσκελίζονταν και τα χρόνια της οθωμανικής κατάκτησης, ώστε το ελληνικό βασίλειο να μην κινδυνεύει από εξωτερικούς κινδύνους.

Ο ρόλος της επιτροπής κατοχυρώθηκε από πρόσθετη διαταγή το 1912, όπου περιθωριοποιείται και μεταβιβάζεται στα κατά τόπους Κοινοτικά και Δημοτικά συμβούλια. Με την ανασυγκρότηση του διοικητικού χάρτη της Ελλάδας, ήρθε στη επιφάνεια ο πολυποίκιλος χάρτης των τοπωνυμίων. Η Επιτροπή δεν έκρινε επαρκή την απόφαση, καθώς θεωρούσε επιστημονικά ανεπαρκείς τις επιτροπές των δήμων και κοινοτήτων. Έτσι το Υπουργείο Εσωτερικών τροποποιεί το Νόμο ΔΝΖ' *«Δι'ιδιαιτέρας προσέτι διαταγής αυτού (υπ'αριθ.24788 του 1915) έκρινε σκόπιμον να συστήση δια των νομαρχών εις τα κοινοτικά συμβούλια, όπως πριν η αποφανθώσιν οριστικώς περί μετονομασίας της κοινότητος αυτών υποβάλλωσιν εις το Υπουργείον την πρότασιν των, δια να ζητή τούτο την γνώμην της επιτροπείας των τοπωνυμίων, ήτις θ'αποφαίνεται περί του ελλόγου η μη της μετονομασίας»* (Πολίτης, 1920:10). Στις 17 Σεπτεμβρίου 1926 ολοκληρώθηκε η θέσπιση ειδικού νομοθετικού διατάγματος «περί μετονομασίας συνοικισμών και κωμών» (ΦΕΚ 1926/Α/332), που διέτασσε τους νομάρχες να συγκροτήσουν σχετικές επιτροπές ανά επαρχία. Οι μετονομασίες στην ευρύτερη περιοχή της Μακεδονίας φαίνεται να έχουν τον χαρακτήρα του κατεπείγοντος, σύμφωνα με τον Β. Κολοκοτρώνη *«.....ο εξελληνισμόςπροκειμένου περί της Μακεδονίας, ήτις περισσότερον πάσης άλλης ελληνικής χώρας υπέστη τας επιδρομάς και εγκαταστάσεις των βαρβάρων φύλων και την εξ αυτών επίδρασιν και ήτις και σήμερον εισέτι δεν είναι απηλλαγμένη ξένων επιρροών και βλέψεων ακόμη, αποβαίνει μεγάλη και επείγουσα εθνική ανάγκη»* (Κολοκοτρώνης, 1925:3-4).

Με πρόταση του Κυριακίδη η τοπωνυμική αλλαγή αποσυνδέθηκε από την αρχαία και βυζαντινή γεωγραφία, *καθώς θεωρεί ότι στα νέα εδάφη το πλήθος των κατοίκων είναι αλλόγλωσσο και χρειάζεται μια νεότερη, ελληνοπρεπή απόδοση*. Αποκλειόταν από την διαδικασία της μετονομασίας τα τοπωνύμια εκείνα που έχουν βυζαντινή προέλευση (Καστοριά, Κλεισούρα, Μιστράς) ή όσα προκύπτουν από εκκλησιαστικές και διοικητικές διαιρέσεις των βυζαντινών χρόνων (Ζευγολατιό, Πραστειό) καθώς και τα ονόματα που προέρχονταν από στρατιωτική χρήση (Βίγλα, Μεροβίγλι). Εξαίρεση επίσης προβλεπόταν από την εισηγητική έκθεση του Ν. Πολίτη, για τα ονόματα οικισμών που συνδέονταν με την Επανάσταση του 1821 επειδή *«η μεταβολή βαρβαροφώνων ονομάτων, συνδεόμενων αρρήκτως προς την νωπήν ιστορίαν της ενδόξου επαναστάσεως [του 1821] θα χαρακτηρίζετο*

ως βεβήλωσις των ιερών, διότι ονόματα ως Κλείσοβα, Αράχοβα, Βαλτέσι, Δερβενάκια, Γραβιά, Άμπλιανη, Αλαμάννα καθηξιάσθησαν δι' ηρωϊκών πράξεων» (Πολίτης, 1920:6).

Αναλυτική μέθοδος

Για την ανάλυση ακολουθούμε την *διαγλωσσική ή καθαυτή μετάφραση (interlingual)* και την *διασημειωτική μετάφραση ή μετασηματισμό (intersemiotic translation ή transmutation)*. Όπως αναφέρει ο Juri Lotman (2000:143) η στοιχειώδης πράξη της σκέψης αποτελεί μετάφραση και συμπληρώνει ο Torop (2008: 256-257) ότι ο πολιτισμός αποτελεί ένα μηχανισμό μετάφρασης και ότι επίσης ο πολιτισμός αυτομεταφράζεται, εντείνοντας έτσι το εύρος της μεταφραστικής διαδικασίας.

Ακολουθούμε την διαγλωσσική μετάφραση, γιατί έτσι προκύπτουν στερεότυπα και ιδεολογίες στη χρήση της γλώσσας: η γλώσσα μετέχει στο πολιτισμικό περιβάλλον (Κουρδής 2009: 8). Στο πεδίο αυτό οι συνδηλώσεις που μπορεί να φέρει η γλώσσα και το κύριο όνομα μέσα από την μεταφραστική διαδικασία παρουσιάζει ερευνητικό ενδιαφέρον. Το κύριο όνομα αντιμετωπίζεται ως σημείο και φορέας συνδηλώσεων: ο Ballard (1998) υποστηρίζει ότι η σημασία φέρει ξεκάθαρα «τον χώρο των πολιτισμικών αναφορών» και στην διαδικασία της μετάφρασης, η ηχητική και η γραφή ενός ονόματος προσδιορίζουν σημειωτικά την εθνική ταυτότητα.

Οι κατηγορίες που προέκυψαν αφορούν α) στον **τον τρόπο και τον μηχανισμό της μετονομασίας:**

- α1.** οικισμοί που μετονομάστηκαν ηχοποιητικά από το σλαβικό στο ελληνικό τοπωνύμιο
 - α2.** που μεταφράστηκαν πλήρως διαγλωσσικά από τα σλαβικά στα ελληνικά
 - α3.** το παλιό, σλαβικό τοπωνύμιο αγνοήθηκε και προέκυψε ένα νέο τοπωνύμιο χωρίς καμία ηχοποιητική, γλωσσική ή σημασιολογική σχέση με το παλιό
 - α4.** σύνθετα τοπωνύμια όπου το ένα σκέλος μεταφράζεται διαγλωσσικά, ενώ το άλλο μεταφέρεται ηχοποιητικά ή ακόμη δεν συναρτάται καθόλου με το πρώτο τοπωνύμιο.
- β) **Ως προς τον τρόπο και τον μηχανισμό της μετονομασίας, με ανάμειξη του περιεχομένου σε αυτό:** τοπωνύμια με θρησκευτικό περιεχόμενο, τα όποια μεταφράζονται διαγλωσσικά (όχι όμως πάντα με ακρίβεια), μεταφέρονται επίσης και ηχοποιητικά, αλλά το σημασιολογικό, θρησκευτικό υπόβαθρο παραμένει.

Αποτελέσματα

Η κρατική πράξη μετονομασίας των τοπωνυμίων συνιστά μια εθνική πολιτική και μια πρακτική με στόχο την παραγωγή εθνικής ιδεολογίας/ταυτότητας στον συγκεκριμένο τόπο vs

άλλης ετερότητας. Παρατηρούμε ότι η διαγλωσσική μετάφραση εφαρμόζεται σε δεκαεπτά τοπωνύμια και προκύπτει η μετάφραση ενός σλαβικού παλαιού ονόματος σε νεοελληνικό. Σε δύο περιπτώσεις, α) αυτή του *Ξινού Νερού*, προέκυψε διαγλωσσικά η μετάφραση από τουρκικό όνομα και β) του *Βαρικού*, προκύπτει διαγλωσσική μετάφραση από σλαβικό σε βλάχικο τοπωνύμιο.

Τα τοπωνύμια που μέσω της μεταφραστικής διαδικασίας διατηρούν το αρχικό σημαίνόμενο, είναι κυρίως τοπωνύμια που καταδηλώνουν φυτά, ζώα, μορφολογία του εδάφους και γενικά περιβαλλοντικά χαρακτηριστικά του τόπου (Σφήκα, Αχλάδα, Αγραπιδιές κ.α). Εντοπίζονται δύο περιπτώσεις, όπου το περιεχόμενο φέρει συνδηλώσεις για τον στρατό, τον πόλεμο ή και την άθληση: αυτές είναι τα χωριά *Σκοπός* και *Παλαίστρα*. Διαγλωσσική μετάφραση εντοπίζεται επίσης και στα περιφραστικά τοπωνύμια, όπου επιλέγεται διαγλωσσική μετάφραση στο πρώτο σκέλος, που αφορά τον τοπογραφικό προσδιορισμό (Άνω ή Κάτω). Τα τοπωνύμια που δηλώνουν το γεωγραφική θέση ή περιγράφουν το φυσικό περιβάλλον συγκροτούν την μεγάλη πλειοψηφία: πρόκειται για καταδηλώσεις (Κλαδοράχη, Σιταριά, Πεδινό κ.α), αλλά σε πολλές περιπτώσεις εγείρουν θετικές συνδηλώσεις ομορφιάς για τον τόπο το οποίο, όπως *Δροσοπηγή*, *Κρυσταλλοπηγή*, *Ροδόνας*. Σε αρκετές περιπτώσεις αντικαθιστούν ονόματα, που φέρουν αντίθετες, αρνητικές συνδηλώσεις, όπως το Ντρομπίτσιστα = νεκροταφείο που γίνεται Δασερή, το Σμάρντες = βρώμα γίνεται Κρυσταλλοπηγή.

Ορισμένα από τα παλαιά τοπωνύμια με γεωγραφικό κώδικα μετά την μετονομασία απέκτησαν συνδήλωση ιστορικότητας: το σημαίνόμενο αντλείται από τα ελληνιστικά χρόνια και τα ονόματα στρατηγών του Μεγάλου Αλεξάνδρου (βλ. το Αμύνταιο, το Κρατερό, ο Φιλώτας και το Αντίγονο). Σε άλλες περιπτώσεις δίνονται ονόματα με ιστορικό περιεχόμενο από πόλεις της περιοχής της αρχαίας *Αυγκιστίδος*, όπως η *Μέλιτη*, η *Βεύη*, η *Κέλλη* και η *Λεβαία* (που δόθηκε μόλις το 1991). Σημειώνουμε ότι δεν έχει πλήρως εξακριβωθεί αρχαιολογικά εάν οι οικισμοί *Μελίτη* και *Βεύη* βρίσκονται πάνω από τα ερείπια των αντίστοιχων αρχαίων πόλεων *Μελίτωνα* και την *πολίχνη της αρχαίας πόλης Βεύης*. Ωστόσο η νέα ονομασία προέκυψε από αυτό το ιστορικό συγκείμενο.

Από το πρόσφατο, ιστορικό παρελθόν του Μακεδονικού Αγώνα, μόνο το *Ανταρκτικό* μπορούμε να πούμε πως σημασιοδοτεί την εποχή αυτή, αλλά οι συνδηλώσεις της ιστορικότητας διαφοροποιούνται, εξαιτίας της μεταγενέστερης αλλοίωσης του ονόματος σε *Ανταρκτικό*. Τα χωριά *Κώττας* και *Σίμος Ιωαννίδης*, έχουν καταδηλωτικό περιεχόμενο από τον Μακεδονικό Αγώνα, ονόματα οπλαρχηγών. Ωστόσο τα ονόματα αυτά δόθηκαν στους οικισμούς πολύ αργότερα, την δεκαετία το '50.

Εντοπίζουμε επίσης τοπωνύμια που πέρα από τα ιστορικά σημαινόμενα εγείρουν συνειρμούς εθνικούς και πατριωτικούς, όπως το *Εθνικό*, ο *Ακρίτας*, η *Πρώτη*, η *Σκοπιά*, το *Φλάμπουρο*. Οι οικισμοί, οι οποίοι μετά τις μετονομασίες απέκτησαν ιστορικές και εθνικές συνδηλώσεις είναι κυρίως *ορεινοί οικισμοί ή σημαντικά κέντρα που ανέπτυξαν μεγάλη δράση κατά την διεξαγωγή των απελευθερωτικών αγώνων της Μακεδονίας*. Ωστόσο το όνομα που δόθηκε προέρχεται από άλλη ιστορική περίοδο προσδίδοντας αρχαιοελληνικά, ελληνιστικά και κατ' επέκταση μακεδονικά και εθνικά σημαινόμενα, όπως επιδίωκε να δώσει η επιτροπή των μετονομασιών.

Τα ονόματα προσφυγικών οικισμών όπως η *Κολχική*, ο *Νέος Καύκασος* (χωρίς προηγούμενο όνομα) συνδέουν την τότε Ελλάδα με το ένδοξο παρελθόν των πόλεων της Μικράς Ασίας και του Πόντου και έτσι κατασκευάζονται «νέες εθνικές και εθνοτικές συνδηλώσεις». Επίσης, οικισμοί όπως το *Λέχοβο*, το *Νυμφαίο*, το *Πισοδέρι*, αλλά και το *Βαρικό* διατήρησαν το πρώτο τοπωνύμιο με μικρή τροποποίηση. Όλα τα παραπάνω τοπωνύμια είναι βλάχικα και αρβανίτικα. Άλλα τοπωνύμια, τα οποία μέσω της μετάφρασης ή της ηχοποιητικής μεταγραφής διατήρησαν το σημαινόμενο ήταν τα θρησκευτικά τοπωνύμια.

Συνολικά καταλήγουμε ότι η *θρησκευτικότητα*, το *φυσικό τοπίο*, η *γεωγραφία*, οι *δραστηριότητες των κατοίκων*, τα *επαγγέλματα*, τα *παραμύθια*, οι *θρύλοι* παρέμειναν: στις μετονομασίες προστίθεται η ιστορικότητα με στόχο την «ενιαία, ομογενοποιημένη» εθνική ταυτότητα. Εφόσον οι κοινωνίες δεν είναι ομοιογενή σύνολα, τα γλωσσικά ζητήματα συσχετίζονται με τις κοινωνικές διαφορές και τη συνείδηση των διαφορών: η κοινωνική διαφορά επενδύεται με πολιτισμικές σημασίες, που αποδίδουν το κοινωνικό γόητρο και αναδεικνύουν τις κοινωνικές διαφορές ως πολιτισμικές διαφορές. Η κοινωνική χρήση της γλώσσας οδήγησε σε διαφορετικές αντιλήψεις για τη χρονική διάσταση στη γλώσσα και για τη χρονικότητα του έθνους. Η αντίληψη για τη γλώσσα, ως εθνική γλώσσα, καθόρισε και το σχήμα της ιστορίας, ως εθνικής ιστορίας: η πολιτισμική συγκρότηση του έθνους εμπεριέχει την έννοια της ιεραρχίας (Λιάκος, 1994, Χριστίδης, 1999, Σκοπετέα, 2002)

Περίπου ένας στους τρεις κατοίκους της ελληνικής Μακεδονίας είχε το 1912 ως μητρική γλώσσα τα «Σλαβομακεδονικά». Το 1965, υπηρεσιακές εκθέσεις εκτιμούσαν σε 130-150.000 τους σλαβόφωνους κατοίκους τριών μονάχα νομών (Φλώρινας, Καστοριάς και Πέλλας). Στις αρχές του 21ου αιώνα, τα «ντόπικα» εξακολουθούσαν να μιλιούνται σε μεγάλο μέρος της Βόρειας Ελλάδας: η εξάλειψη της σλαβογλωσσίας θεωρήθηκε μείζων «εθνικός στόχος» στην περιοχή: για την επίτευξή του στρατεύτηκε όλος ο κρατικός μηχανισμός (Κωστόπουλος, 2008).

Η ιστορικότητα στην περίπτωση αυτή φαίνεται να χρησιμοποιείται ως διάυλος *αφομοίωσης και άμβλυνσης των τοπικών, διασυνοριακών αντιθέσεων*: μελετώντας τα ΦΕΚ των μετονομασιών παρατηρούμε ότι στο σύνολο των 107 οικισμών που καταγράφηκαν, πραγματοποιήθηκαν 105 μετονομασίες. Από αυτές σε 4 περιπτώσεις ο οικισμός μετονομάστηκε δυο φορές: ο *Άγιος Βαρθολομαίος* (9.2.1926, 2.3.1928) η *Λεβαία* (31.8.1926 και μετά την απογραφή του 1991), το *Λέχοβο* (11.1955, 8.1956) και ο *Κώττας* (20.8.1927, 27.11.1932).

Επίσης υπάρχουν 6 οικισμοί, οι οποίοι δεν μετονομάστηκαν επίσημα από το ελληνικό κράτος. Παρ' όλα αυτά, με το πέρασμα του χρόνου η ονομασία του οικισμού μεταλλάχθηκε, ελληνοποιήθηκε παραμένοντας ωστόσο στο αρχικό άκουσμα. Όσον αφορά στην περιοδικότητα των μετονομασιών στη Φλώρινα, από την έρευνα προκύπτει ότι η πλειοψηφία των μετονομασιών ολοκληρώθηκε το 1926. Φαίνεται ότι στις αποφάσεις με ΦΕΚ 346/1926 συμπεριλαμβάνονται 26 οικισμοί, ενώ το σύνολο των μετονομασιών το 1926 ανέρχεται στις 52 και πραγματοποιήθηκαν τους μήνες διακυβέρνησης του Θεόδωρου Πάγκαλου (15/6/1925 – 19/6/1926), Αθανάσιου Ευταξία (19/7/1926 – 23/8/1926) και σε μεγαλύτερο βαθμό την περίοδο διακυβέρνησης του Γεώργιου Κονδύλη (23/8/1926 – 4/12/1926).

Παραθέτουμε παράρτημα, που περιλαμβάνει τον πίνακα των μετονομασθέντων οικισμών, συνοδευόμενο με τα ΦΕΚ της μετονομασίας.

Συγκεντρωτικός Πίνακας Μετονομασιών

	Νέο όνομα	Παλιό όνομα	Ημερομηνία και ΦΕΚ Μετονομασίας
1.	Άγιος Αχιλλεῖος	Άιλ ή Αχίλ	9.2.1926-ΦΕΚ 55/1926
2.	2.Άγιος Βαρθολομαίος	Βαρτολόμ 1.Βαρθολομαίος	1)9.2.1926-ΦΕΚ55/1926 2)2.3.1928-ΦΕΚ 81/1928
3.	Άγιος Γερμανός	Γκέρμαν	9.2.1926-ΦΕΚ 55/1926
4.	Άγιος Παντελεήμονας	Πάτελι ή Πάτελε	31.8.1926-ΦΕΚ 346/1926
5.	Αγία Παρασκευή	Σφέτκα Πέτκα	
6.	Αγκαθωτό	Τέρνοβο ή Τύρνοβο	20.8.1927-ΦΕΚ 179/1927
7.	Αγραπιδιές	Γκόριτσκο	31.8.1926-ΦΕΚ 346/1926

8.	Αετός	Άιτος και Αιτόζι	
9.	Ακρίτας	Μπούφι	20.9.1955-ΦΕΚ 287/1955
10.	Άλωνα	Άρμεντσο	20.8.1927-ΦΕΚ 179/1927
11.	Αμμοχώρι	Πεσόσνιτσα	20.8.1927-ΦΕΚ 179/1927
12.	Αμύνταιο	Σόροβιτς	8.8.1928 -ΦΕΚ 156/1928
13.	Ανάργυροι	Ρούντικ ή Ρουδνικ	19.7.1928-ΦΕΚ 156/1928
14.	Ανταρτικό	Ζέλοβο	20.8.1927-ΦΕΚ 179/1927
15.	Αντίγονο	Κιοσελέρ	11.9.1928-ΦΕΚ 193/1928
16.	Άνω Καλλινίκη	Γκόρνο Κάλενικ ή Κάλνικ	9.2.1926-ΦΕΚ 55/1926
17.	Άνω Κλεινές	Γκόρνο Κλέστινα ή Κλέστσινα	31.8.1926-ΦΕΚ 346/1926
18.	Άνω Υδρούσα	Γκόρνο Κότορι	12.8.1928-ΦΕΚ 81/1928
19.	Αρμενοχώρι	Αρμένοβο ή Άρμενορ ή Αρμέναρο	
20.	Ασπρόγεια	Στρέμπανο	9.2.1926-ΦΕΚ 55/1926
21.	Ατραπός	Κραπέσνιτσα	31.8.1926-ΦΕΚ 346/1926
22.	Αχλάδα	Κρουσοράτ ή Κρουσοράτι	31.8.1926-ΦΕΚ 346/1926
23.	Βαλτόνερα	Κάτω Νεβόλιανη	19.7.1928-ΦΕΚ 156/1928
24.	Βαρικό	Μόκρενα	15.11.1926-ΦΕΚ 413/1926
25.	Βατοχώρι	Μπέσνιτσα ή Μπρένιτσα ή Μπρένιτσα	20.8.1927-ΦΕΚ 179/1927
26.	Βεγόρα	Νέογρατ ή Νέογραδ	9.2.1926- ΦΕΚ 55/1926
27.	Βεύη	Μπάνιτσα	9.2.1926-ΦΕΚ 55/1926
28.	Βροντερό	Γκράσδανι ή Γράσдени ή Γκράζντενο	31.8.1926-ΦΕΚ 346/1926
29.	Δασερή	Ντρομπίτσιστα ή Δρομπίτσιστα	20.8.1927-ΦΕΚ 179/1927
30.	Δροσοπηγή	Μπελκαμένι ή Βελκαμένι	19.7.1928-ΦΕΚ 156/1928
31.	Εθνικό	Οψιρίνα	9.9.1927-ΦΕΚ 206/1927
32.	Ελατιά	Έλλοβον	19.7.1928-ΦΕΚ 156/1928
33.	Ελεούσα	Ραχμανλί	31.8.1926 – ΦΕΚ 346/1926
34.	Ιτιά	Β(ε)ρμπενί	31.8.1926-ΦΕΚ 346/1926
35.	Καλλιθέα	Ρούδαρι ή Ρούνταρι	19.7.1928-ΦΕΚ 156/1928
36.	Καλογερίτσα	Καλουγκέριτσα	
37.	Κάτω Καλλινίκη	Ντόλνο Κάλενικ	9.2.1926-ΦΕΚ 346/1926

38.	Κάτω Κλεινές	Ντόλνο Κλέστινα	31.8.1926- ΦΕΚ 346/1926
39.	Κάτω Υδρούσα	Κάτω Κόττορι	20.8.1927-ΦΕΚ 179/1927
40.	Καρυές	Όροβνικ	5.10.1920-ΦΕΚ 63/1920
41.	Κέλλη	Γκορνίτσοβο	9.2.1926-ΦΕΚ 55/1926
42.	Κλειδί	Τσέροβο	9.2.1926-ΦΕΚ 55/1926
43.	Κλαδοράχη	Κλαδοράπι ή Κλαδοράμπι	9.2.1926-ΦΕΚ 55/1926
44.	Κολχική	Πλησέβιτσα	19.7.1928-ΦΕΚ 156/1928
45.	Κορυφή	Τούρια ή Τούριε	20.8.1927-ΦΕΚ 179/1927
46.	Κρανιές	Ντρένοβο	31.8.1926- ΦΕΚ 346/1926
47.	Κρατερό	Ράκοβο	31.8.1926- ΦΕΚ 346/1926
48.	Κρυσταλλοπηγή	Σμαρδέσι ή Σμάρντες	20.8.1927-ΦΕΚ 179/1927
49.	2.Κώττας	Ρούλια 1.Κατωχώρι	20.8.1927-ΦΕΚ 179/12927 27.11.1932-ΦΕΚ 421/1932
50.	Λαιμός	Ράμπι	9.2.1926-ΦΕΚ 55/1926
51.	Λεβαία	Έλλεβι ή Έλλεβιτς – Λακκιά Λακκιά - Λεβαία	31.8.1926-ΦΕΚ 346/1926 1991
52.	Λευκώνας	Πόπλι	9.2.1926-ΦΕΚ 55/1926
53.	Λεπτοκαρυές	Λέσκοβετς	31.8.1926-ΦΕΚ 346/1926
54.	Λέχοβο	Καντιλκιοί 1. Λέχοβο - Ηρωικό 2. Ηρωικό - Λέχοβο	1)11.5.1955 –ΦΕΚ 157/1955 2)18.5.1956 –ΦΕΚ 125/1956
55.	Λιμνοχώρι	ΤσερκεζκιοΪ και Σφέτι Τόντορι	9.2.1926-ΦΕΚ 55/1926
56.	Λόφοι	Ζαμπ(ά)ρντενι ή Ζαπύρδανι	31.8.1926-ΦΕΚ 346/1926
57.	Μανιάκι	Κολάρτζι	20.1.1927-ΦΕΚ 18/1927
58.	Μαρίνα	Σακούλεβο	19.7.1928-ΦΕΚ 176/1928
59.	Μελίτη	Βοστάρени ή Βοστάρани ή Οφτσάρени	9.2.1926-ΦΕΚ 55/1926
60.	Μεσόκαμπος	Ορτά Ομπά	31.8.1926-ΦΕΚ 346/1926
61.	Μεσονήσι	Λάζενι	31.8.1926-ΦΕΚ 346/1926
62.	Μεσοχώρι	Χασάνοβο ή Ασάνοβο Σέλο	20.8.1927-ΦΕΚ 179/1927
63.	Μηλιώνας	Μέδοβο ή Μέντοβο	31.8.1926-ΦΕΚ 346/1926

64.	Μικρολίμνη	Λάγκα ή Λάγκ ή Λάγι	8.8.1928- ΦΕΚ 156/1928
65.	Νέα Κώμη	Νοβοσέλι	9.2.1926 – ΦΕΚ 55/1926
66.	Νέος Κάυκασος	(νεοσύστατος προσφυγικός οικισμός)	
67.	Νεοχωράκι	Νεοκάζι ή Νεόκαζι	19.7.1928-ΦΕΚ 56/1928
68.	Νίκη	Νεγκότσани	9.2.1926-ΦΕΚ 55/1926
69.	Νυμφαίο	Νέβεσκα	9.2.1926-ΦΕΚ 55/1926
70.	Ξινό Νερό	Εξι- Σου	9.2.1926-ΦΕΚ 55/1926
71.	Οξυά	Μπούκοβο ή Μπούκοβικ	31.8.1926-ΦΕΚ 346/1926
72.	Παλαίστρα	Μπορέσνιτσα	31.8.1926-ΦΕΚ 346/1926
73.	Παπαγιάννης	Ποπόζани ή Βάκουφκίοι	19.7.1928-ΦΕΚ 156/1928
74.	Παπαδιά	Παπαντίγια	
75.	Παρόρι	Μπίτουσα	31.8.1926-ΦΕΚ 346/1926
76.	Πεδινό	Λιουμπέτινο ή Λιουμπέτινα	31.8.1926-ΦΕΚ 346/1926
77.	Πελαργός	Μολαλάρ	1.2.1927-ΦΕΚ 18/1927
78.	Πέρασμα	Κουτσκόβενι	31.8.1926-ΦΕΚ 346/1926
79.	Περικοπή	Πρεκοπάνα	19.7.1928-ΦΕΚ 156/1928
80.	Πέτρες	Πέτερσκο	31.8.1926-ΦΕΚ 346/1926
81.	Πισοδέρι	Πισοντέρ	
82.	Πλατύ	Στύρκοβο ή Στέρκοβο	20.8.1927-ΦΕΚ 179/1927
83.	Πολυπλάτανος	Κλαμπούσιστα ή Κλαμπούτσιστα	31.8.1926-ΦΕΚ 346/1926
84.	Πολυπόταμος	Νερέτι ή Νέρεντ	20.8.1927-ΦΕΚ 179/1927
85.	Πράσινο	Τύρνοβο	20.9.1955-ΦΕΚ 287/1955
86.	Πρώτη	Καμπάσνιτσα	19.7.1928-ΦΕΚ 156/1928
87.	Πύλη	Βίνενι	9.2.1926-ΦΕΚ 55/1926
88.	Πυξός	Ράχοβα ή Όροβο	8.8.1928-ΦΕΚ 156/1928
89.	Ροδώνας	Γκιούλεντς ή Γιούλνιτς	9.2.1926-ΦΕΚ 55/1926
90.	Σίμος Ιωαννίδης	Μοτέσνιτσα	17.1.1957-ΦΕΚ 11/1957
91.	Σιταριά	Ρόσνα	31.8.1926-ΦΕΚ 346/1926
92.	Σκλήθρο	Ζέλενιτς	20.8.1927-ΦΕΚ 179/1927
93.	Σκοπιά	Ανω Νεβόλιανη	19.7.1928-ΦΕΚ 156/1928
94.	Σκοπός	Σέτινα	31.8.1926-ΦΕΚ 346/1926
95.	Σφήκα	Μπέσφινα	4.10. 1926-ΦΕΚ 346/1926

96.	Σωτήρας	Σότερ	9.2.1926-ΦΕΚ 55/1926
97.	Τριανταφυλλιά	Λάγενη ή Λάγκενη	20.8.1927-ΦΕΚ 179/1927
98.	Τρίβουνο	Τύρσια	20.8.1927-ΦΕΚ 179/1927
99.	Τρίγωνο	Όστιμα	20.8.1927-ΦΕΚ 179/1927
100.	Τριπόταμος	Πετόρατσι ή Πέτορακ ή Πετοράκι	19.7.1928-ΦΕΚ 156/1928
101.	Τροπαιούχος	Μαχαλά	2.2.1929-ΦΕΚ 40/1929
102.	Φανός	Σπάντσι ή Σπάντσα	9.2.1926- ΦΕΚ 55/1926
103.	Φαράγγι	Οκελεμέζ	1.2.1927-ΦΕΚ 18/1927
104.	Φιλώτας	Τσαντζιλαρ	20.1.1927-ΦΕΚ18/1927
105.	Φλάμπουρο	Νεγοβάνι ή Νέγκοβαν	19.7.1928-ΦΕΚ 156/1928
106.	Χειμάδι	Βράψιν	4.10.1926 – ΦΕΚ 346/1926
107.	Ψαράδες	Νίβιτσα ή Νίβιτσι	9.9.1927-ΦΕΚ 206/1927

Βιβλιογραφία

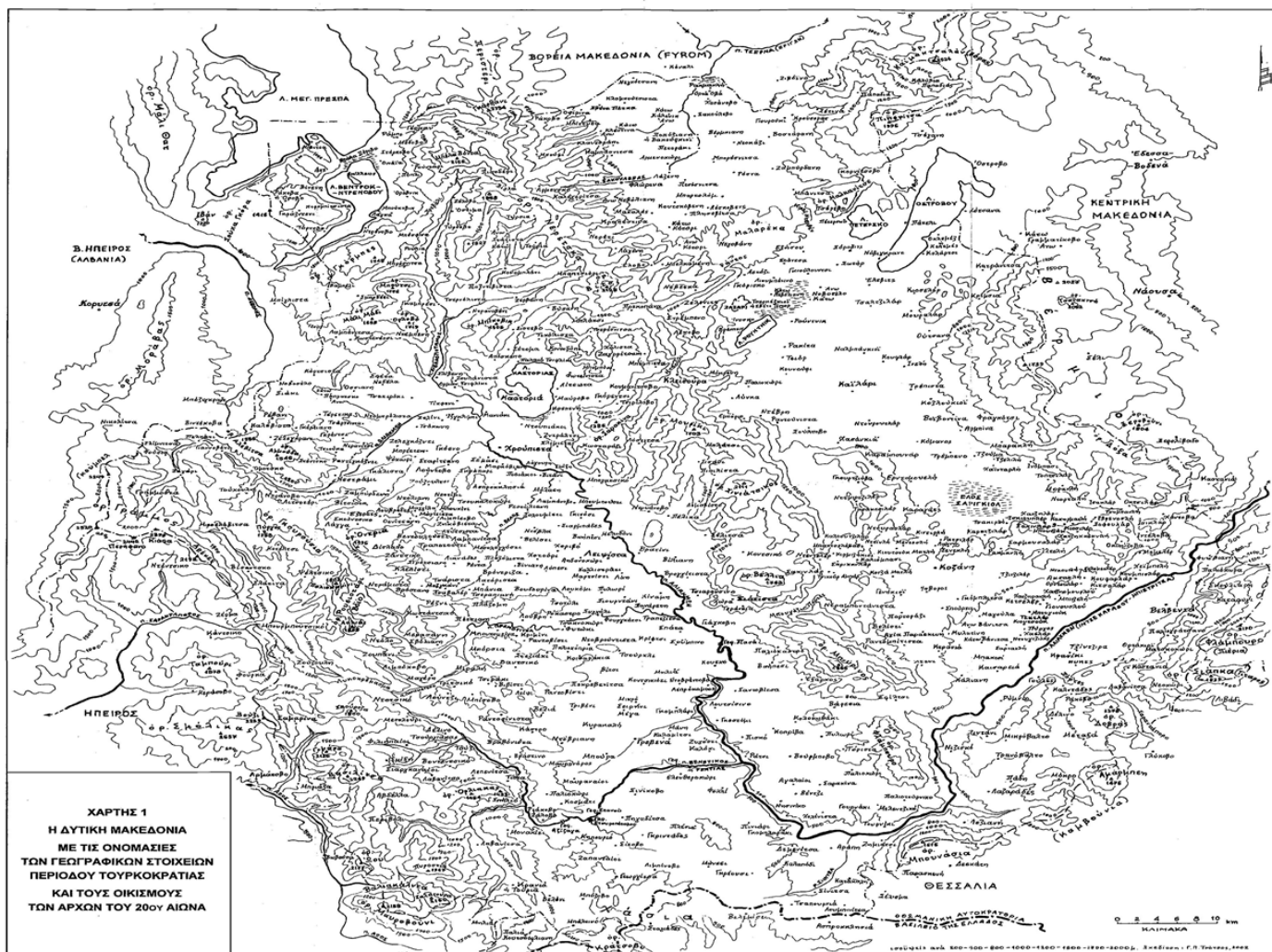
- Ανδρέου, Α., Βαμβακίδου, Ι. (2006). *Ο Πληθυσμός των αγαλμάτων, η περίπτωση της Φλώρινα*. Θεσσαλονίκη: Σταμούλης.
- Βακαλόπουλος, Α. (2005). *Νέα Ελληνική Ιστορία 1205 - 1985*. Θεσσαλονίκη: Βάνιας, 371 - 377.
- Γούναρης, Β. (1997). Ανακυκλώνοντας τις παραδόσεις: Εθνοτικές ταυτότητες και μειονοτικά δικαιώματα στη Μακεδονία. Στο Γούναρης, Β., Μιχαηλίδης, Ι., Αγγελόπουλος, Γ (Επιμ.), *Ταυτότητες στη Μακεδονία*. Αθήνα: Παπαζήση. 16 -18.
- Δημητριάδης, Ε., & Δρακούλης, Δ. (2012). Στο Δ. Δρακούλης & Γ. Τσότσος, (επιμ.). *Ιστορική Γεωγραφία της Ελλάδος και της Ανατολικής Μεσογείου*. Θεσσαλονίκη: Σταμούλης.
- Κόκκινος, Γ. (2003). *Επιστήμη, Ιδεολογία, Ταυτότητα. Το μάθημα της Ιστορίας στον αστερισμό της υπερεθνικότητας και της παγκοσμιοποίησης*. Αθήνα: Μεταίχμιο, 240 -245, 247, 251.
- Κυραμαργιού, Ε. (2003). *Καινούρια Ονόματα – Καινούριος Χάρτης: οι μετονομασίες των οικισμών της Ελλάδας, 1909 -1928*. 7, 8, 15, 20.
- Κυριακίδης, Σ. (1926). *Οδηγία δια την Μετονομασίαν Κοινοτήτων και Συνοικισμών. Εχόντων τουρκικών ή σλαβικών όνομαν*. Εν Αθήναις: Εκ του Εθνικού Τυπογραφείου.
- Κωστόπουλος, Τ. (2002). *Η Απαγορευμένη Γλώσσα*. Αθήνα: Μαύρη Λίστα. 142, 145 -147.
- Λιάκος, Α. (2011). *Αποκάλυψη, Ουτοπία και Ιστορία. Οι μεταμορφώσεις της ιστορικής συνείδησης*. Αθήνα: Πόλις, 360 – 367.
- Λιάκος, Α. (1994). Προς επισκευήν ολομελείας και ενότητας: Η δόμηση του εθνικού χρόνου στην ελληνική ιστοριογραφία. Στο *Επιστημονική συνάντηση στη μνήμη του Κ. Θ. Δημαρά*, 171-199. Αθήνα: ΚΝΕ/ΕΙΕ.
- Λαγόπουλος, Α.- Φ. (2012). Ιστορικές Γεωγραφίες: Υλικές διαδικασίες και δυναμική της σημείωσης. Στο Δ. Δρακούλης & Γ. Τσότσος, (επιμ.). *Ιστορική Γεωγραφία της Ελλάδος και της Ανατολικής Μεσογείου*. Θεσσαλονίκη: Σταμούλης, 4,15, 20 – 21.
- Μπουντζουβή, Α. (1999). Προφορική Ιστορία: όρια και δεσμεύσεις. Στο *πρακτικά διεθνούς ημερίδας, Μαρτυρίες σε ηχητικές και κινούμενες αποτυπώσεις ως πηγή της ιστορίας*, (1997), Αθήνα: Κατάρτι, 23.
- Πίναξ Μετονομασθεισών Κοινοτήτων και Συνοικισμών του Κράτους*. (1929). Υπουργείων Εσωτερικών, Διεύθυνσης Τοπικής Αυτοδιοίκησης.
- Πολίτης, Ν. (1920). *Γνωμοδοτήσεις περί μετονομασίας συνοικισμών και κοινοτήτων*. Εν Αθήναις: Εκ του Τυπογραφείου Δημητρίου Μ. Δελή.

- Σκοπετέα, Ε. (2002). Γλωσσική συνείδηση στα Βαλκάνια, 18ος-20ός αιώνας. Στο *Γλώσσα, κοινωνία, ιστορία: Η Ευρώπη του Νότου*, επιμ. Α.-Φ. Χριστίδης et al., 27-32. Αθήνα-Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.
- Σταματελάτος, Μ., & Βάμβα – Σταματελάτου, Φ. (2006). *Επίτομο Γεωγραφικό Λεξικό της Ελλάδας*. Αθήνα: Ερμής.
- Τσότσος, Γ. (2012). *Ιστορική Γεωγραφία της Δυτικής Μακεδονίας. Το Οικιστικό Δίκτυο 14^{ος} - 17^{ος} Αιώνας*. Θεσσαλονίκη: Σταμούλης, 38 – 39, 41, 52.
- Χουλιάρáκης, Μ. (1975). *Γεωγραφική, Διοικητική και Πληθυσμιακή Εξέλιξις της Ελλάδος, 1821 -1971, τ.Β΄*. Αθήνα: Εθνικόν Κέντρον Κοινωνικών Ερευνών.
- Χριστίδης, Α.-Φ. (1999). *Γλώσσα, πολιτική, πολιτισμός*. Αθήνα: Πόλις.
- Ballard, M. (1998). *La traduction du nom propre comme négociation*. Στο Ε. Kourdis, *Traduction et Identité. La sémiotique de la traduction des noms d'immigrés en Grèce*. Palimpsestes. 11: 199-223.
- Braudel, F. (1986). *Μελέτες για την Ιστορία*. Μτφρ. Ο. Βαρών & Ρ. Σταμούλης. Αθήνα: Εταιρεία Μελέτης Νέου Ελληνισμού
- Blake, G. (2000). State Limits in the Early 21st Century: Observations on Form and Function. *Geopolitics*, 5 (1), 1- 18.
- Foucault, M. (1987). *Η Αρχαιολογία της Γνώσης*. Μτφρ. Κ. Παπαγιωργής. Αθήνα: Εξάντας.
- Στο Κόκκινος, Γ. (2003). *Επιστήμη, Ιδεολογία, Ταυτότητα. Το μάθημα της Ιστορίας στον αστερισμό της υπερεθνικότητας και της παγκοσμιοποίησης*. Αθήνα: Μεταίχμιο, 240 -245, 247, 251
- Kourdis, E. (2009). *Signs, culture and ideology in Southeast Europe. Semiotic codes in language, cultural and translation attitudes from the perspective of the Greeks*. Στο *Syn – Theses Language Interculture Communication*, Department de Langue et de Litterature Francaises de l' Universite Aristote de Thessalonique.
- Lotman, Y. (2000). *Universe of the Mind. A semiotic theory of the culture*. United Kingdom: Indiana University Press.
- Stavrianos, G., Vamvakidou, I., Golia, P. (2013). Definitions et significations du quotidien en historiographie. *Journal MENON*, 35-41.

ΑΡΧΕΙΑ - ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ

Γ.Α.Κ. Φλώρινας, *εφημερίδα Έλεγχος*/25/8/1925, 226/4/1926, 220/11/1926, 370/2/1929, 339/9/1929.
 Εφημερίδα της Κυβερνήσεως/125/6/1909.

ΧΑΡΤΗΣ

Εικόνα 1. Χάρτης της Δυτικής Μακεδονίας στις αρχές του 20ου αιώνα. Γ. Τσότσος

Στοιχεία επικοινωνίας:

Ανδρομάχη Σολάκη
 Σαρανταπόρου 28, 53070, Φλώρινα
 Τηλ: 2463502206, 6980256301